

bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 180, et.12
mun. Chișinău, MD-2004, Republica Moldova
+373 22 820 882 | +373 60 246 352
secretariat@vettingmd.eu | www.vettingmd.eu

Decizia din 9 aprilie 2024
privind cererea de recuzare a dlui Andrei Bivol
în legătură cu evaluarea judecătorului Mariana Ursachi

Comisia de evaluare instituită prin Legea nr. 65/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție (în continuare „Legea nr. 65/2023”) a adoptat această decizie prin coordonare prin poșta electronică. Membrii participanți au fost:

1. Scott BALES
2. Maria Giuliana CIVININI
3. Lilian ENCIU
4. Lavly PERLING

Membrul Comisiei, Iurie GAȚCAN, și-a declarat abținere de la acest proces de evaluare și nu a participat la această decizie. Decizia privind cererea de recuzare a fost luată fără prezența membrului Andrei BIVOL, care a explicat circumstanțele recuzării sale celorlalți membri. Pe baza discuțiilor purtate și a voturilor ulterioare exprimate, Comisia, cu votul majorității membrilor participanți, emite următoarea decizie motivată.

I. Faptele

1. La 5 ianuarie 2024, Mariana Ursachi, judecător al Curții Supreme de Justiție, a fost notificată de Comisie despre desfășurarea unei audieri publice la 19 ianuarie pentru a discuta dubiile legate de evaluarea sa. Dna Ursachi a răspuns prin e-mail solicitând ca audierea să aibă loc în ședință închisă. Dumneaei a mai informat că și-a schimbat numele din Pitic în Ursachi.
2. La 10 ianuarie 2024, Comisia a emis un comunicat de presă și a publicat pe website-ul său un program pentru audierile publice a nouă subiecți, inclusiv a dnei Ursachi, în săptămâna ce urma să înceapă după 14 ianuarie. Programul a fost distribuit de unele mijloace de informare în masă.
3. La 12 ianuarie 2024, Comisia a emis decizia prin care a respins cererea judecătorului Ursachi de desfășurare a audierii în ședință închisă. Dl Bivol a semnat decizia în calitate de Vice-președinte.

4. La 15 ianuarie 2024, dna Ursachi a depus o nouă cerere de desfășurare a audierii în ședință închisă. Comisia a respins noua cerere la 16 ianuarie 2024 printr-o decizie semnată de Președinte.
5. La 17 ianuarie 2024, dna Ursachi a depus o cerere scrisă de recuzare a dlui Bivol din două motive. Unu, ea a susținut că există o părtinire reală sau aparentă, deoarece dl Bivol are contracte de reprezentare a Republicii Moldova în proceduri arbitrale străine, iar liderii Guvernului au făcut declarații în august 2023, susținând implicit că dna Ursachi este coruptă și că va fi înlăturată din sistemul judecătoresc de către Comisie. Dna Ursachi a declarat că a aflat despre acest motiv de recuzare la 13 ianuarie 2024, dintr-o emisiune televizată la care a participat dl Bivol. Doi, ea a susținut că dl Bivol are o prejudecată subiectivă și un conflict de interese, deoarece a cedat toată responsabilitatea secretariatului Comisiei în ceea ce privește refuzul din 12 ianuarie al cererii sale de audiere în ședință închisă.
6. La 18 ianuarie 2024, dna Ursachi a solicitat Comisiei să amâne audierea stabilită pentru 19 ianuarie, deoarece se afla în concediu medical. Comisia a admis cererea acesteia și a anunțat că audierea va fi reprogramată.
7. Dna Ursachi a solicitat anterior, la 6 octombrie 2023, recuzarea dlui Bivol. Atunci a menționat că, în 2017, acesta a reprezentat o parte al cărei recurs a fost respins de Curtea Supremă de Justiție; dna Ursachi a făcut parte din completul de judecată și a susținut că acest lucru trezește o întrebare rezonabilă cu privire la părtinirea dlui Bivol. Comisia a respins acea cerere printr-o decizie motivată emisă la 10 octombrie 2023.

II. Legea

8. Legea nr. 65/2023, art. 2 alin. (1), lit. a) și b) dispune ca evaluările Comisiei să fie efectuate pe baza principiilor independenței și echității.
9. Legea nr. 65/2023, art. 10 alin. (1) prevede, printre altele, că membrii nu trebuie să participe la activități care ar putea provoca un conflict de interese sau care ar putea ridica dubii cu privire la obiectivitatea Comisiei. Aceleași reguli sunt reflectate la articolul 10 alineatul (1) din Regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei (în continuare "Regulament").
10. Subiecții unei evaluări pot solicita recuzarea unui membru în conformitate cu articolul 10 alineatul (3) din Regulament.
11. La examinarea cererilor de recuzare, Comisia se ghidează de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare „CtEDO”).

Imparțialitatea este evaluată prin intermediul unui test subiectiv și unul obiectiv.

12. Testul subiectiv ia în considerare „dacă judecătorul a avut vreo prejudecată personală sau părtinire într-un anumit caz”. (*Xhoxhaj c. Albaniei*, nr. 15227/19, § 292, CEDO, hotărârea din 9 februarie 2021). În ceea ce privește imparțialitatea subiectivă, este bine stabilit că „imparțialitatea personală a unui judecător trebuie să fie prezumată până nu se prezintă probe contrare” (*Driza v. Albania*, nr. 33771/02, § 75, CEDO, Hotărârea din 8 februarie 2008).
13. Testul obiectiv are în vedere dacă un observator rezonabil ar putea concluziona că există o aparență de părtinire sau o îndoială legitimă cu privire la imparțialitate. Altfel spus, acest test urmărește să stabilească dacă tribunalul în sine și, printre alte aspecte, componența sa, au oferit suficiente garanții pentru a exclude orice îndoială legitimă cu privire la imparțialitatea sa. (*Xhoxhaj c. Albaniei*, nr. 15227/19, § 292, CEDO, hotărârea din 9 februarie 2021).

III. Motivarea

14. În conformitate cu Regulamentul Comisiei, o cerere de recuzare trebuie să fie depusă cât mai devreme posibil și cel târziu cu 3 zile înainte de data audierii. Comisia poate permite excepții în cazul în care persoana în cauză prezintă o justificare rezonabilă. Singura justificare prezentată de dna Ursachi este declarația sa potrivit căreia a aflat de motivele de recuzare la 13 ianuarie 2024 de la o emisiune televizată la care a participat dl Bivol.
15. Având în vedere natura argumentelor dnei Ursachi, Comisia va analiza fondul acestora, în loc să declare a doua cerere de recuzare inadmisibilă pe motiv de tardivitate.
16. Dna Ursachi și-a întemeiat recuzarea, în parte, pe articolele 25, 50 și 52 din Codul administrativ. Aceste prevederi nu se aplică Comisiei. Legea nr. 65/2023, articolul 4 alineatul (3) indică în mod expres că Comisia nu este o autoritate publică în sensul Codului administrativ.
17. În prezenta decizie, primul motiv de recuzare al doamnei Ursachi va fi denumit argumentul „intereselor financiare”, iar cel de-al doilea va fi denumit argumentul „audierii”.

▪ **Argumentul intereselor financiare**

18. Dna Ursachi afirmă că, în perioada octombrie 2022 - octombrie 2023, actualul Guvern a acordat biroului de avocați al dlui Bivol patru contracte pentru a reprezenta Republica Moldova în proceduri arbitrale străine, inclusiv două

contracte care au fost aprobate după ce acesta a fost numit în Comisie la 15 iunie 2023. Dl Bivol a fost unul dintre membrii propuși de partidul de guvernare.

19. La 1 august 2023, Curtea Supremă de Justiție a dispus anularea a 21 de decizii ale *Comisiei Pre-Vetting* de a nu promova candidații la poziția de membri ai Consiliului Superior al Magistraturii și Consiliului Superior al Procurorilor. Curtea a returnat aceste cazuri *Comisiei Pre-Vetting* pentru reluarea evaluărilor candidaților. Dna Ursachi a făcut parte din completul de judecători care a emis aceste decizii.
20. Liderii partidului de guvernare au criticat dur hotărârile Curții Supreme. Prim-ministrul, Președintele țării și fostul Președintele al Comisiei juridice pentru numiri și imunități a Parlamentului au făcut fiecare comentarii în august 2023 în sensul că membrii „corupți” ai sistemului judiciar se opuneau procesului de evaluare, dar că aceste eforturi nu vor avea succes. Doamna Ursachi susține că aceste declarații o identifică implicit parte a unei minorități corupte de judecători care vor fi înlăturați prin procesul de evaluare.
21. Dna Ursachi susține că dl Bivol se află în conflict de interese, deoarece, dacă ar fi sfidat declarațiile liderilor politici, ar fi pus în pericol interesele sale financiare bazate pe contractele de reprezentare a Republicii Moldova în procedurile arbitrale străine.
22. Dna Ursachi nu a demonstrat că dl Bivol are o prejudecată subiectivă. O astfel de părtinire nu este stabilită prin faptul că acesta a semnat, în calitate de Vice-președinte, decizia din 10 ianuarie 2024, prin care a respins cererea de audiere în ședință închisă. Nici părtinirea subiectivă nu este demonstrată de faptul că biroului de avocați a domnului Bivol i-au fost atribuite contracte de servicii juridice în ultimii ani de către Guvern.
23. Pentru a aplica testul obiectiv, este necesar să se ia în considerare modul în care contractele de servicii juridice sunt atribuite pentru reprezentarea în proceduri arbitrale străine. Astfel de contracte sunt atribuite în cadrul unui proces de licitație competitiv prevăzut de Hotărârea de Guvern nr. 764/2012. Ofertele sunt depuse în urma unei invitații anunțate public; ofertele primite sunt deschise în cadrul unei ședințe publice a unei comisii de selecție formate din 7 persoane; iar comisia atribuie licitația celei mai favorabile propuneri care îndeplinește cerințele ofertei. Rezultatele licitației sunt consemnate în procesul-verbal al comisiei și sunt anunțate public în cadrul unei ședințe la care pot participa toți ofertanții și mass-media.

24. Cele patru contracte identificate de dna Ursachi au fost toate atribuite biroului de avocați a domnului Bivol sau consorțiilor care includeau biroul dumnealui, înainte ca domnul Bivol să fie numit în Comisie în iunie 2023. Rezultatele licitațiilor pentru cele trei contracte semnate după numirea dlui Bivol au fost toate anunțate înainte de iunie 2023 - la 12 septembrie 2022, 15 mai 2023 și 26 mai 2023.
25. Reprezentarea continuă a Republicii Moldova în proceduri arbitrale străine a fost anunțată public de către dl Bivol. Această activitate juridică este descrisă în curriculum vitae care a fost prezentat Parlamentului în legătură cu numirea sa. În conformitate cu Legea nr. 65/2023, începând cu luna iulie 2023, curriculum vitae al dlui Bivol și declarația sa separată de avere și interese personale, care identifică, de asemenea, contractele de asistență juridică în procedurile arbitrale străine, au fost publicate pe site-ul Comisiei. În curriculum vitae se menționează, de asemenea, că dl Bivol a gestionat aproximativ 40 de cauze reprezentând persoane fizice împotriva Republicii Moldova la CtEDO.
26. După ce contractele de servicii juridice pentru procedurile arbitrale străine sunt atribuite de către comisia de selecție, contractele nu sunt încheiate în mod oficial până când Parlamentul nu alocă fondurile și până când nu intră în vigoare o hotărâre a Prim-ministrului, care reflectă acțiunea Guvernului. Hotărârile pentru două dintre contractele identificate de dna Ursachi au intrat în vigoare la 26 septembrie 2023 (Hotărârea nr. 725) și la 11 octombrie 2023 (Hotărârea nr. 778). Aceste hotărâri a Guvernului au fost anunțate public.
27. În calitate sa de avocat, dl Bivol poate exercita orice activitate remunerată, cu excepția funcțiilor publice și a funcțiilor de demnitate publică, astfel cum acestea sunt identificate în mod expres de legislația Republicii Moldova. Activitatea în cadrul Comisiei nu este o astfel de funcție. În plus, dl Bivol are obligația, în temeiul Legii nr. 1260/2002 cu privire la avocatură, să nu admită conflicte de interese. Aceeași obligație este reflectată în Statutul profesiei de avocat, aprobat de Congresul Uniunii Avocaților din Republica Moldova. În cele din urmă, Comisia notează că în cadrul unui contract de asistență juridică nu se creează niciun raport de subordonare.
28. Reprezentarea continuă a Republicii Moldova de către dl Bivol în proceduri arbitrale străine în temeiul contractelor de servicii juridice încheiate cu Guvernul nu prezintă o incompatibilitate sau un conflict de interese în ceea ce privește calitatea sa de membru al Comisiei, inclusiv din perspectiva Legii integrității nr. 82/2017.

29. Întrebarea cheie este dacă reprezentarea de către dl Bivol a Republicii Moldova în proceduri arbitrale străine, în temeiul contractelor de servicii juridice identificate, ar determina un observator rezonabil să creadă că există o aparență de părtinire sau o întrebare legitimă cu privire la imparțialitatea acestuia.
30. Potrivit jurisprudenței CtEDO și a Curții Constituționale din Moldova, imparțialitatea subiectivă se prezumă până la proba contrarie (Decizia Curții Constituționale privind cererea de recuzare, dosar nr. 184h/2022, 10 mai 2023, § 12). Opiniile persoanei care solicită recuzarea sunt luate în considerare, dar nu sunt decisive. Elementul decisiv este dacă percepțiile privind imparțialitatea pot fi considerate justificate din punct de vedere obiectiv (*Lindon, Otchakovsky-Laurens și July c. Franței* [MC], nr. 21279/02 și 36448/02, § 77, CEDO, hotărârea din 22 octombrie 2007).
31. De asemenea, sunt relevante circumstanțele în care dl Bivol este membru al Comisiei. De principiu, Comisia, așa cum prevede Legea nr. 65/2023, este „independentă funcțional și decizional față de orice persoane fizice sau juridice, [...] inclusiv față de fracțiunile parlamentare și partenerii de dezvoltare, care au participat la numirea membrilor săi”. Comisia evaluează candidații pe baza criteriilor de integritate etică și financiară prevăzute în Legea nr. 65/2023. Comisia nu își bazează evaluările pe declarații publice exogene ale liderilor politici despre candidați sau pe hotărâri judecătorești.
32. Mai mult ca atât, membrii Comisiei nu pot fi revocați din funcție de către Parlament sau de Guvern, iar articolul 7 din Legea nr. 65/2023 specifică circumstanțele în care încetează mandatul. Aceste dispoziții constituie o garanție importantă împotriva presiunilor externe și mențin independența (*Guðmundur Andri Ástráðsson c. Islandei* [GC], nr. 26374/18, §§ 239-240, CEDO, hotărârea din 1 decembrie 2020; *mutatis mutandis Luca c. României*, nr. 34197/02, §44, hotărârea din 21 iulie 2009). Simpla numire a membrilor de către Parlamentul nu creează în sine o dependență dacă, odată numiți, acești membri nu sunt supuși la presiuni sau instrucțiuni în exercitarea funcțiilor lor (*Thiam/Franța*, nr. 80018/12, §§ 80-82, Hotărârea CEDO din 18 octombrie 2018; *Xhoxhaj/Albania*, nr. 15227/19, § 295, CEDO, Hotărârea din 9 februarie 2021).
33. Există garanții care înlătură orice îndoieli privind imparțialitatea, inclusiv faptul că Comisia își desfășoară evaluările în calitate de organ format din mai mulți membri iar deciziile sunt motivate în scris.
34. Comportamentul domnului Bivol în cadrul Comisiei nu poate afecta interesele sale financiare în cadrul contractelor existente de asistență juridică,

care, după cum s-a menționat, au fost atribuite de comisia de selecție înainte de numirea sa. De asemenea, aceasta nu ar putea afecta interesele sale financiare în cadrul contractelor viitoare, deoarece nu are nicio propunere de ofertă în curs de desfășurare pentru a reprezenta Guvernul în alte proceduri arbitrale străine, întrucât orice contracte viitoare ar fi atribuite în cadrul unei licitații, iar dl Bivol a declarat că nu va depune oferte în timp ce face parte din Comisie. Prin urmare, un observator rezonabil nu ar găsi o aparență de părtinire sau o întrebare legitimă cu privire la imparțialitate pe baza faptului că dl Bivol are contracte de servicii juridice pentru a reprezenta Republica Moldova în proceduri arbitrale străine.

▪ **Argumentul audierii**

35. Dna Ursachi susține, de asemenea, că dl Bivol are o prejudecată subiectivă și un conflict de interese, deoarece semnarea de către acesta a refuzului din 12 ianuarie 2024 al cererii sale de audiere în ședință închisă reflectă faptul că, în loc să acționeze în mod independent, el doar validează deciziile luate de secretariatul Comisiei.
36. Doamna Ursachi consideră în mod eronat că cererea sa a fost respinsă de către secretariat atunci când Comisia a emis comunicatul de presă din 10 ianuarie 2024 în care a identificat programul audierilor publice din săptămâna următoare, inclusiv a sa din 19 ianuarie 2023.
37. Audierile Comisiei cu candidații pentru a discuta dubiile apărute în procesul de evaluare al acestora sunt prezumtiv publice. În conformitate cu articolul 15 alin. (3) din Legea nr. 65/2023, „Comisia de evaluare poate decide să desfășoare audierea sau o parte a acesteia în ședință închisă dacă acest lucru este absolut necesar pentru asigurarea ordinii publice, protecția vieții private sau moralității”.
38. În momentul în care Comisia a emis comunicatul de presă din 10 ianuarie, Comisia nu luase încă o decizie cu privire la cererea doamnei Ursachi, astfel încât, la data publicării comunicatului, audierea urma să se desfășoare în ședință publică. Comunicatul de presă nu a reflectat o decizie de respingere a cererii acesteia. În cazul în care Comisia ar fi acceptat cererea, ar fi emis un alt comunicat referitor la modificarea audierii. (Atunci când Comisia a aprobat ulterior cererea doamnei Ursachi de amânare a audierii, a emis un comunicat în care a menționat că audierea va fi reprogramată.)
39. După cum reiese din decizia Comisiei din 12 ianuarie 2024, cei cinci membri participanți au analizat și au respins cererea doamnei Ursachi pentru audiere

în ședință închisă. Dl Bivol a semnat decizia în calitate de Vice-președinte, așa cum este autorizat de articolul 3 pct. 3 din Regulament.

40. Semnarea de către domnul Bivol a deciziei Comisiei nu reflectă un conflict de interese sau o părtinire, nici în temeiul testului subiectiv, nici în temeiul testului obiectiv.

IV. Decizia

41. Cererea de recuzare a lui Andrei BIVOL se respinge.
42. Întocmit în limba engleză și tradus în limba română.

Scott Bales

Președinte